

**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

**Факультет гуманітарних та соціальних наук
Кафедра педагогіки, української філології та журналістики**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

**до випускного кваліфікаційного проєкту освітньо-кваліфікаційного рівня
«бакалавр»**

спеціальності **061 «Журналістика»**

на тему : Авторський журналістський проєкт **«Екологічна спадщина України:
виклики в умовах війни»**

Виконала: студентка групи ЖУР–213 **Ткаченко Ілона Геннадіївна**

Керівниця:

к.н.соц.комун., доцентка кафедри педагогіки, української філології та журналістики, С. С. Зайцева

Завідувачка кафедри: д.філос.н., проф. Н. В. Барна

Рецензент:

к.філол.н, доцент, доцент кафедри журналістики та реклами Державного торговельно-економічного університету Шкуров Є. В.

Київ 2025

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Факультет гуманітарних та соціальних наук

Кафедра педагогіки, української філології та журналістики

Освітньо-кваліфікаційний рівень

бакалавр

Спеціальність

061 «Журналістика»

З А В Д А Н Н Я
НА БАКАЛАВРСЬКИЙ ПРОЄКТ СТУДЕНТЦІ

Ткаченко Ілоні Геннадіївні

1. Тема проєкту: Авторський випусковий проєкт **«Екологічна спадщина України: виклики в умовах війни»**

Керівниця роботи: кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент кафедри педагогіки, української філології та журналістики Зайцева С. С.

Затверджені розпорядженням по кафедрі від «___» _____ 2025 року

2. Строк подання студенткою роботи: травень 2025 року

3. Вихідні дані до роботи: проаналізувати вплив воєнної агресії на екологічну спадщину України та визначення ключових викликів для її збереження та відновлення в умовах війни та післявоєнного періоду

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які треба розробити):

5. Дата видачі завдання:

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва роботи дипломного проєкту (проєкту)	Строк виконання етапів проєкту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми роботи, вивчення наукової літератури, затвердження теми та керівника	січень 2025	
2	Аналіз літературних джерел за темою роботи	Лютий 2025	
3	Робота над відео	Березень 2025	
4	Робота над теоретичною частиною. Подання теоретичної частини для читання науковим керівником	Березень 2025	
5	Усунення помилок відповідно до зауважень наукового керівника. Подання на друге читання	Квітень 2025	
6	Робота над практичною частиною дослідження, написання висновків. Попередній аналіз, перевірка стану виконання роботи. Подання на читання науковим керівником.	Квітень 2025	
7	Доопрацювання роботи з урахуванням рекомендацій наукового керівника. Подання роботи науковому керівникові та рецензентові на підготовку відгуку та рецензії.	Травень 2025	
8	Подання на кафедру остаточного варіанта роботи, переплетеного та підписаного автором, науковим керівником і рецензентом.	Травень 2025	

Авторський журналістський проєкт: "Екологічна спадщина України: виклики в умовах війни"

План укладено відповідно до методичних рекомендацій до випускного кваліфікаційного проєкту освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» спеціальності 061 Журналістика:

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ЖУРНАЛІСТСЬКОГО ПРОЄКТУ	9
1.1. Сучасні підходи до висвітлення екологічної тематики в медіа	9
1.2. Особливості екологічної журналістики: жанрові та стилістичні аспекти ...	15
1.3. Війна як новий контекст для екологічної проблематики: досвід українських і світових медіа	18
1.4. Аналіз кращих практик подібних журналістських проєктів у національному та міжнародному медіапросторі.....	19
РОЗДІЛ II. СПЕЦИФІКА АВТОРСЬКОГО ЖУРНАЛІСТСЬКОГО ПРОЄКТУ "ЕКОЛОГІЧНА СПАДЩИНА УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ В УМОВАХ ВІЙНИ"	25
2.1. Концепція, структура та жанрова палітра проєкту.....	25
2.2. Візуальне оформлення та цільова аудиторія.....	28
2.3. Авторська ідея та особливості реалізації журналістського задуму.....	39
ВИСНОВКИ	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	42
СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ МАТЕРІАЛІВ	48
ДОДАТКИ	50

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Повномасштабне військове вторгнення Росії проти України спричинило масштабні руйнування екосистем, забруднення територій вибуховими речовинами, пожежі в лісах та на промислових об'єктах, знищення біорізноманіття та порушення гідрологічного режиму. Ці наслідки матимуть довгостроковий негативний вплив на екологічну безпеку країни та здоров'я її громадян.

Екологічні катастрофи, спричинені війною, не обмежуються територією України та можуть мати транскордонні наслідки, зокрема забруднення водних ресурсів, міграцію речовин, що забруднюють атмосферу та їх вплив на біорізноманіття сусідніх країн.

Для ефективного подолання наслідків війни та відновлення екологічної спадщини України необхідна всебічна оцінка завданих збитків, виявлення найбільш вразливих екосистем та розробка науково обґрунтованих стратегій їх відновлення та сталого управління в майбутньому.

Збереження екологічної спадщини є ключовим для забезпечення сталого розвитку України та добробуту майбутніх поколінь. Дослідження в цій сфері сприятиме формуванню екологічно відповідальної політики та прийняттю обґрунтованих рішень щодо відновлення та охорони довкілля.

Комплексні наукові дослідження екологічних наслідків війни Росії проти України в українському контексті перебувають на початковому етапі. До цієї теми звертались такі науковці, як В. Приседська, В. Шрамович [41], яка розкрила інформацію про окуповані території Луганщини, О. Найдьонова [35] висвітлила екологічні збитки, Б. Разумова [43] розглядає екологічні проблеми, внаслідок повномасштабного вторгнення. Проте, існує потреба в систематизації даних, аналізі впливу різних факторів війни на довкілля та розробці методологічних підходів до оцінки збитків та відновлення. У цьому й полягає актуальність дослідження.

Об'єкт дослідження: Екологічна спадщина України, що зазнає впливу військових дій.

Предмет дослідження: екологічна журналістика, яка висвітлює екологічні наслідки військової агресії та виклики для збереження і відновлення екологічної спадщини України в умовах війни.

Мета дослідження: створити та опублікувати авторські матеріали на основі аналізу впливу воєнної агресії на екологічну спадщину України та визначити ключові виклики для її збереження та відновлення.

Завдання дослідження:

- 1) Узагальнити інформацію щодо сучасних підходів у висвітленні екологічної тематики в медіа;
- 2) Представити особливості екологічної журналістики: жанрові та стилістичні аспекти;
- 3) Висвітлити аспекти війни як нового контексту для екологічної проблематики;
- 4) Проаналізувати кращі практики подібних журналістських проєктів у національному та міжнародному медіапросторі;
- 5) Створити медіапроєкт.

Теоретико-методологічні основи дослідження:

Теоретичні засади висвітлення екологічної теми у медіа розглядається у працях Я. Адаменко [1], Л. Базів [3], О. Бондар [], О. Белякова [7], Комісії з журналістської етики, Л. Зав'ялова, В. Пальчинська [38], А. Карман [].

Особливості екологічної тематики під час війни присвячено матеріали В. Запорожець [22], В. Пальчинська [39], В. Приседська [41], В. Шрамович [], А. Івченко [23].

Джерелами інформації щодо кращих практик журналістських проєктів у національному та міжнародному медіапросторі слугували сайти «Екодія» [12], громадська організація «Екодія» [12], громадська організація «Екосенс» [18]. Екологія підприємства» (e.ecolog-ua.com) [18].

Для розуміння довгострокових наслідків руйнування довкілля та необхідності його збереження для майбутніх поколінь використовується теорія сталого розвитку та екологічної безпеки. Теоретичні основи дослідження екологічної спадщини передбачають інтеграцію принципів сталого розвитку,

що означають збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь. У контексті війни важливо враховувати, як конфлікти можуть порушити баланс між природними екосистемами та розвитком.

Теорія екологічної політики в умовах війни допоможе зрозуміти як екологічні питання можуть бути враховані в умовах воєнного часу. Це включає роль державної політики, місцевого самоврядування та міжнародних організацій у відновленні екологічної спадщини.

Теорія екологічної етики охоплює моральний аспект збереження природи. В умовах війни екологічна етика стає важливою для розуміння моральної відповідальності суспільства за збереження природних ресурсів та екосистем у кризові періоди. Як людство повинно поводитись з природою в умовах війни та руйнування екологічної спадщини.

Інтеграційний підхід полягає у врахуванні комплексного впливу війни на різні аспекти екологічної спадщини, включаючи забруднення водних ресурсів, деградацію ґрунтів, руйнування лісів і біорізноманіття. Застосування міждисциплінарних підходів (екологія, економіка, соціологія, політика).

Моніторинг і оцінка екологічних втрат використовується для оцінки рівня забруднення, втрат біорізноманіття та інших аспектів навколишнього середовища під час війни. Включає застосування дистанційного зондування та геоінформаційних систем для збору даних.

Системний аналіз допоможе оцінити вплив війни на екологічну спадщину з урахуванням усіх факторів, які взаємодіють один з одним — природних, соціальних, економічних та політичних.

Методи дослідження: теоретичний, що охоплює вивчення наукових статей, монографій, звітів державних і міжнародних організацій, нормативних актів та інших публікацій щодо екологічних наслідків війни в Україні, екологічної спадщини та управління природними ресурсами; аналіз ситуацій, який передбачає вивчення окремих випадків екологічних катастроф та інцидентів, що сталися внаслідок війни. Це дозволяє розкрити специфіку впливу війни на природні ресурси на прикладі конкретних регіонів.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи складає 53с.

У вступі обґрунтовано актуальність теми: авторський журналістський проєкт "Екологічна спадщина України: виклики в умовах війни" для інтернет і друкованих ЗМІ, теле- та радіопроектів, визначено мету, завдання дослідження, окреслено об'єкт та предмет дослідження, а також його методи.

У першому розділі досліджено сучасні підходи до висвітлення екологічної тематики в медіа. Схарактеризовано особливості екологічної журналістики: жанрові та стилістичні аспекти. Висвітлено війну як новий контекст для екологічної проблематики: досвід українських і світових медіа. Аналіз кращих практик подібних журналістських проєктів у національному та міжнародному медіапросторі.

У другому розділі описано авторський журналістський доробок, зокрема висвітлена екосистема до та після дій країни-агресорки, що знайшло відображення у семи авторських публікаціях про екологію регіонів України: Луганщини, Донеччини, Одещини, Херсонщини, Запорізької та Дніпропетровської областей. Визначено авторську ідею, структуру, жанрову палітру, оформлення, зображальний матеріал та особливості аудиторії проєкту.

У висновках наведено результати аналізу як теоретичної, так і емпіричної частини дослідження.

Основні результати роботи пройшли апробацію у науковій конференції, за результатами якої опубліковані тези, зокрема взято участь у III Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Україна у просторі соціальних комунікацій: суспільство, медіа, рефлексії війни», (27-28 лютого 2025 р.) Київський національний торговельно-економічний університет.

-Взяла участь у Третій науково-практичній конференції студентів та аспірантів «Світова журналістика в епоху глобальних змін», (21 травня 2025 р.), Київський столичний університет імені Бориса Грінченка.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ЖУРНАЛІСТСЬКОГО ПРОЄКТУ

1.1. Сучасні підходи до висвітлення екологічної тематики в медіа

Медіасвіт сьогодення стоїть на шляху трансформації у підходах до висвітлення екологічної тематики. Якщо раніше видання показували сухе інформування та статистику, що підпорядковувалось прагненням зробити екологічні проблеми більш зрозумілими, емоційно забарвленими та спонукати до активної участі аудиторії, то нині екологія перестає бути простою темою. Вона все частіше інтегрується в широкий контекст соціальних, економічних та політичних дискурсів. Питаннями екології займається екологічна журналістика. Про її суть зазначає О. Беляков: «Екологічна журналістика – це висвітлення питань, пов'язаних зі здоров'ям населення, економікою, природними ресурсами та різними науковими дослідженнями. Отже, предмет екологічної журналістики складає взаємодію людей з елементами живої та неживої природи, яка змінює навколишнє середовище шляхом використання, перерозподілу та руйнування його ресурсів» [7]. Згідно з інформацією науковця відокремимо функції екологічної журналістики, які представимо у таблиці (Див.табл.1.1).

Таблиця 1.1 Функції екологічної журналістики за О. Беляковим [7]

Функція	Характеристика
Інформаційна	Доведення до аудиторії інформації про екологічний стан, а також повідомлення про наявні чи можливі загрози для здоров'я людей і стабільності екосистеми.
Просвітницька	Ознайомлення читачів з основними принципами функціонування екосистем, загрозами та негативними наслідками людської діяльності для

	довкілля, а також встановлення причинно-наслідкових зв'язків між окремими явищами, зокрема, між автомобільними викидами та глобальними процесами — парниковим ефектом, руйнуванням озонового шару, змінами клімату й потенційними ризиками для здоров'я.
Організаційна	Стимулювання населення до прийняття тих, чи інших рішень, до конкретних дій.
Контролююча	Висвітлення діяльності органів влади та підприємств, що мають вплив на довкілля, з метою забезпечення громадянам доступу до інформації про екологічний стан, гарантованого законодавством України, а також сприяння реалізації їхнього права на безпечні та сприятливі умови життя.

Комісія з журналістської етики та Центр екологічних ініціатив «Екодія» провели дослідження щодо висвітлення теми екології в медіа. Результати опитування свідчать, що 64% учасників вважають, що українські ЗМІ, зокрема регіональні, приділяють недостатньо уваги екологічним проблемам. Ще 21% респондентів не змогли визначитися з відповіддю, а 16% вважають, що питання довкілля висвітлюється належним чином. Водночас 87% опитаних виявили зацікавлення у висвітленні тем, пов'язаних із екологією та зміною клімату в Україні. Проте майже половина журналістів (49%) зізналися, що не мають контактів з експертами, які могли б допомогти їм у поданні складної екологічної інформації у зрозумілому для аудиторії вигляді. Також 83% респондентів відзначили нестачу знань у галузі захисту довкілля та

кліматичних змін. Лише 16% журналістів брали участь у відповідних навчальних заходах протягом останнього року (тренінги, воркшопи, вебінари чи онлайн-курси), у той час як 83% такого навчання не проходили.

Проаналізувавши матеріали медіа щодо екології, виявлено, що однією з ключових тенденцій є зміщення акценту на життєві історії. За часи Радянського Союзу журналістам було важко показувати екологічні проблеми. Радянський період характеризувався плановою економікою, яка часто не враховувала екологічні наслідки. Будівництво великих промислових підприємств, інтенсифікація сільського господарства з використанням хімічних добрив та пестицидів, меліоративні роботи, зокрема осушення боліт, зрошення земель) мали значний негативний вплив на довкілля. У цей час значного розвитку набула хімічна промисловість, яка мала два боки:

1) інтеграція досягнень хімічної науки у господарську діяльність кардинально трансформувала виробничі технології та економіку. Водночас ці наукові розробки ставали рушійною силою структурних змін в економіці, сприяючи зниженню виробничих витрат, зростанню продуктивності праці та покращенню умов життя населення;

2) інтенсивна хімізація, яка за часів радянщини здійснювалась з метою досягнення рівня розвинених західних країн, мала негативні наслідки: вона викликала глибокі дисбаланси в економіці, завдала серйозної шкоди навколишньому середовищу та здоров'ю людей.

Радянська Україна перетворилася на одну з ключових стратегічних зон, де активно формувалася мережа хімічної промисловості, зосереджена переважно на виробництві мінеральних добрив для аграрного сектору.

Особливо трагічною стала Чорнобильська катастрофа 1986 року, яка призвела до радіаційного забруднення значних територій і мала довгострокові екологічні та соціальні наслідки. Хоча територія України становила лише 2% загальної площі Радянського Союзу, на ній було зосереджено близько чверті всього промислового потенціалу, що, у свою чергу, призвело до аналогічної частки в загальному обсязі забруднення довкілля. Така непропорційна концентрація промисловості була зумовлена відсутністю системного підходу до

потреб країн, домінуванням екстенсивного стилю господарювання, а також ігноруванням екологічних ризиків і впливу виробництва на здоров'я населення та стан природи.

У 1950–1960 роках на території України з'явилися чотири масштабні підприємства хімічної промисловості — Роздольський гірничо-хімічний комбінат, заводи хімічних волокон у Черкасах і Чернігові, а також шинний завод у Дніпропетровську. До середини 1960-х років ці підприємства забезпечували виробництво п'ятої частини всієї валової продукції хімічної галузі СРСР. Усі ці проблеми журналісти не могли показувати, бо все було під контролем влади, яка приховувала всі проблеми та ставила цензуру на матеріали.

Нині в журналістиці – свобода слова. Фахівці медіа шукають нові варіанти для висвітлення проблеми. Вони все частіше розповідають історії конкретних осіб, які безпосередньо відчувають наслідки екологічних змін або ж працюють над їх вирішенням. Таким чином фахівці журналістики роблять складні екологічні проблеми більш відчутними та викликають емпатію у аудиторії.

Крім цього, для кращого показу проблем журналістам допомагають цифрові технології. Потужним інструментом стає візуалізація, тобто зрозумілий показ даних наочним чином. Варіанти інфографіки представимо на рисунку (Див.рис.1)

Рисунок 1. Поділ візуалізації

Джерело: розроблено автором

Усі складові візуалізації допомагають аудиторії краще зрозуміти масштаби екологічних проблем та їхні наслідки. Мультимедійні історії, у яких поєднується текст, фото, відео та аудіо, створюють більш глибокий та емоційний зв'язок зі споживачами.

За останнє десятиліття медіа значно розширили свої межі. Якщо раніше головними були друковані видання та газети, радіо й телебачення, то нині почали домінувати соціальні мережі та блоги. Сторінки у соцмережах ведуть як прості користувачі, так і блогери, медійники, благодійні організації тощо. Вони поширюють екологічну інформацію, залучають громадськість до дискусій та мобілізації дій. Екологічні блогери відіграють значну роль у формуванні громадської думки та підвищенні обізнаності. Зростає популярність і відеоблогерів, подкастів та аудіоформатів, які дозволяють детально розглядати екологічні питання та представляти різні експертні думки. Журналістика даних використовує аналіз великих масивів інформації для виявлення закономірностей та об'єктивного відображення екологічних тенденцій.

Важливим аспектом в екологічній журналістиці є залучення аудиторії та інтерактивність. Поміж цим, розвивається і громадянська журналістика, коли звичайні люди стають активними учасниками процесу збору та поширення інформації про екологічні проблеми на місцях. Створюються інтерактивні платформи та форуми для обговорення екологічних питань, а також обміну думками. Медіа активно використовують кампанії для підвищення обізнаності та залучення людей до конкретних екологічних дій. І це має позитивний результат. Прикладом цього, можна вважати компанію, що виробляє мінеральну воду «*Моршинська*». Вона замінила пластикові ручки на пляшках на клейку стрічку, що дозволило знизити кількість пластикових відходів на *45 тонн*. Щорічно в Україні викидається близько *400 млн тонн* сміття, з яких лише *3–6%* підлягає переробці. Про це написало чимало медіа і тим самим вони ініціювали аналогічні дії в інших фірмах і компаніях. Крім цього, в крамницях стоять коробки для збору батарейок, а на подвір'ю великих магазинів

контейнери для сортування сміття. Журналісти систематично підіймають ці теми та нагадують людству про важливість екології.

Одна із журналісток, В. Пальчинська, теж розглянула екологічне питання. Вона регламентує: «<...> нині важливо усвідомлювати, що навіть невелика відмова від використання поліетилену може значно покращити стан повітря та процес утилізації сміття <...>» [38]. Одним із кроків до цих змін є закон № 1489-IX «Про обмеження обігу пластикових пакетів на території України», який забороняє безкоштовний розподіл пластикових пакетів у торгових закладах. Після його впровадження люди почали рідше використовувати предмети, що важко перероблюються. Натомість все більше поширилися багаторазові паперові та тканинні сумки для покупок.

Успішне висвітлення екологічної тематики в сучасному світі часто передбачає залучення фахівців-екологів, співпрацю та партнерства з організаціями щодо екології тощо. У іншій статті В. Пальчинська [39] поспілкувалась з депутаткою Києва з питань екології О. Чайкою. Депутатка поділилась внутрішньою ситуацією щодо екології та проблем і варіантів подолання. Цим самим журналістка привернула ще більше уваги як до цієї проблеми, так і до читачів, які більш довірливо поставляться до інформації від фахівця. Крім цього, партнерства між медіа, неурядовими організаціями та науковими установами сприяють підвищенню впливовості екологічної інформації та реалізації спільних проєктів.

Крім того, що екологічна журналістика розвивається, є моменти, коли журналісти-початківці можуть не перевіряти інформацію або не якісно це робити, заводити в оману аудиторію або створювати хибне враження про стан екології у країні, тому важливо мати критичне мислення, уникати сенсаційності та надмірного залякування, подаючи інформацію збалансовано та відповідально, щоб не викликати апатію чи страх. Забезпечення різноманітності голосів та представлення інтересів різних соціальних груп, які залучені до екологічних проблем, є важливим для об'єктивного та всебічного висвітлення теми.

Отже, сучасні підходи до висвітлення екологічної тематики в медіа характеризуються переходом від сухої до більш емоційної та персоналізованої подачі матеріалів, активним використанням нових медіаформатів і технологій, фокусом на рішеннях та позитиві, залученням аудиторії до інтерактивної взаємодії, а також зростаючою співпрацею між різними зацікавленими сторонами.

1.2. Особливості екологічної журналістики: жанрові та стилістичні аспекти

Екологічна журналістика як окремий напрям у сфері медіа спрямована на висвітлення взаємозв'язку між людиною та природним середовищем, зокрема впливу людської діяльності (особливо негативного) на довкілля і навпаки. Її завданням є також сприяння вирішенню екологічних проблем як місцевого рівня (що стосуються конкретних територій), так і глобального масштабу — з урахуванням взаємозалежності екологічних криз і катастроф, їхнього впливу на біосферу в цілому.

Екожурналістика має власні специфічні особливості, які проявляються у жанрах, стилістичних прийомах, підходах і подачі інформації. Питання екології журналісти висвітлюють майже у всіх жанрах журналістики, зокрема замітки, статті, новинні репортажі, текстові, аудіо та відео репортажі, репортажі з місця подій, нариси, історії, колонки, блоги, мультимедійні історії.

Замітки та новини, репортажі з місця подій – це про оперативне інформування людей про екологічні події, катастрофи, закони, дослідження або реакцію людей щодо екології. Наприклад, під час підриву Каховської ГЕС багато медіа писало про цю подію. Відразу про екологічну катастрофу написали новинні медіа. Репортаж з місця подій знімала журналістка «Інтента» Альбіна Карман, реакцію мешканців Херсона показало Суспільне Новини. Про підрив розповіло медіа «BBC News Україна», розслідування цієї катастрофи проводили журналісти «Української правди». Про цей теракт журналісти писали у всіх жанрах. Навіть прості користувачі інтернету висловлювались щодо затоплення Херсонщини: закликали людство відреагувати на подію,

збирали допомогу постраждалим, організовували волонтерську допомогу тваринам тощо.

Аудіо формат підійде для слухачів, які за кермом, але хочуть володіти інформацією новин та подій. Таким чином радіо журналісти можуть використовувати цей простір для подачі матеріалу, але нюансом цього жанру є тільки аудіо. Особливістю будь-якого радіорепортажу є звукове оформлення, яке дозволяє слухачеві візуалізувати події, відчутти їхню атмосферу, характер та викликати відповідні асоціації. Радіожурналіст має володіти своїм основним інструментом — голосом, через який передає інформацію та емоції. Важливим етапом підготовки до створення радіоновин або програм є розуміння цільової аудиторії: її інтересів, лексики, уподобань. З урахуванням цих особливостей необхідно добирати зрозумілі та точні формулювання. Під час озвучення тексту суттєве значення мають інтонація, тембр, темп мовлення та паузи, які створюють ритм і виразність мовлення.

Найкращим варіантом буде відеорепортаж. У цьому репортажі об'єктом зображення виступає сама подія. Авторська мета полягає в тому, щоб оперативно та фахово подати новину. Засоби висвітлення можуть включати:

- 1) безпосереднє спостереження за подією;
- 2) аналіз власних вражень;
- 3) передання загальної атмосфери побаченого.

Нині дослідники визначили такі жанри репортажів: подієві, тематичні, художні, проблемні, спеціальні.

Подієві репортажі знімаються планово або раптово, якщо стається подія: оперативні або екстремальні. Сюди належать: військово-політичні, суспільні, резонансні, культурні, події. У цьому варіанті важливий не тільки перебіг подій, а й деталі, об'єкти та суб'єкти. Саме подієвий репортаж відноситься до екологічної журналістики.

Репортаж може подаватися у текстовій формі. Спершу він виник як пресовий жанр — публікувався в газетах і журналах, а згодом адаптувався до цифрових форматів. Текстовий репортаж має типову структуру, спільну з іншими форматами: заголовок, лід, основну частину та висновок. Його

особливість полягає в тому, що журналіст має звертати особливу увагу на фотографії з місця події, доповнюючи їх текстовими поясненнями для глибшого розуміння ситуації. Ілюстрації повинні бути якісними, добре скомпонованими та чітко передавати суть події. Це допоможе і при висвітленні питань екології.

Нині ще й блогери на власних сторінках у соціальних мережах показують проблеми екології у форматі рілсів або дописах. Рилс – коротке відео в інстаграмі. Дописи – короткі тексти у соціальних мережах Інстаграм і Фейсбук. Їхня задача – коротко та локанічно показати проблему та залучити аудиторію. Найкраще це вийде в інфлюенсерів, за якими стежать мільйони користувачів мереж.

Щодо стилю написання матеріалів з екологічної тематики, то журналісти повинні дотримуватися точності та обґрунтованості, тобто використовувати перевірені факти, статистичні дані та наукові терміни. Також викладати матеріал зрозуміло і доступно – адаптувати складну мову до широкої аудиторії, використовувати прості слова і чутку мову. Не забувати про візуальність та образність. Використання яскравих описів, метафор та порівнянь для створення емоційного зв'язку з аудиторією та кращого розуміння екологічних проблем. Контролювати емоції та лексику. Так, використовувати емоційно-забарвлену мову можна для підкреслення важливості проблеми, викликати співчуття або обурення, але не забувати про об'єктивність і відповідальність. Чітко пояснювати наслідки проблеми та кого це стосується і буде стосуватися у майбутньому. Постійно шукати баланс, тобто представляти різні точки зору на екологічні проблеми, уникання однобокості та упередженості (особливо в аналітичних матеріалах).

Отже, екологічна журналістика поєднує в собі різноманіття жанрів та особливі стилістичні прийоми, спрямовані на те, щоб донести складну та важливу екологічну інформацію до широкої аудиторії, сприяти підвищенню екологічної свідомості та мотивувати до дій на захист довкілля.

1.3. Війна як новий контекст для екологічної проблематики: досвід українських і світових медіа

Війна – руйнівна сила, яка призводить не лише до людських жертв та соціальних проблем, але й завдає шкоди довкіллю. Воєнні дії розпочались у 2014 році, коли російські війська вторглися на території Донбасу. Ще з тих часів почали літати зброя, важка артилерія та руйнування екосистеми. Звісно, медіа першочергово показували проблеми саме воєнних дій, а не шкоду для природи, але повномасштабне вторгнення Росії в Україну у 2022 році стало трагічним прикладом того, як збройний конфлікт може кардинально змінити екологічну ситуацію, створюючи нові виклики та загострюючи проблеми, які вже існують.

Українські медіа стали головними чинниками для показу всіх проблем і дій, які йдуть від рук окупантів і терористів. З перших днів вторгнення журналісти фіксували та документували всі екологічні проблеми та катастрофи. У медіапросторі є тисячі видань, але ми спиратимемось на інформацію більш надійних джерел. Міське медіа міста Запоріжжя «Перший запорізький» висвітлює питання екології, перебіг подій представлені у статті «У вогні бойових дій: як війна змінює екологічний стан довкілля Запорізької області». Про збитки в плані екології на офіційному сайті інформує Запорізька міська рада. Також про екологічні катастрофи та події пишуть «BBC NEWS. Україна», «Бабель», «Українська правда», «Суспільне», «Цукр», «Кордон медіа». «Детектор медіа» більше веде розслідування та подає статистичні дані щодо екологічних проблем.

Якщо у довоєнний час журналісти розповідали про життєві події в екологічному плані, то нині аспект висвітлення ситуації розширився. Нині медійники показують забруднення повітря внаслідок обстрілів та пожеж. Це відображається у знищенні промислових об'єктів, нафтобаз, лісів та сільськогосподарських угідь, що призводять до викидів в атмосферу шкідливих речовин, сажі та парникових газів, погіршуючи якість повітря та сприяючи зміні клімату. Найбільше це відбувається у прикордонних та окупованих територіях.

Забруднення водоймищ, руйнування інфраструктури водопостачання та каналізації, затоплення шахт, потрапляння у воду уламків боєприпасів, паливно-мастильних матеріалів та хімічних речовин призводять до забруднення річок, озер та ґрунтових вод, створюючи загрозу для здоров'я населення та екосистем. Один з прикладів цієї ситуації було наведено нижче – підрив Каховської ГЕС, також знищення острова Джарилгач.

На території всієї України спостерігається замінування, величезні площі сільськогосподарських земель, лісів та водних об'єктів забруднені мінами та нерозірваними боєприпасами, що робить їх небезпечними для використання та призводить до довгострокового порушення екосистем. А також ці ґрунти потім будуть не придатними для вирощування плодів.

Бойові дії в заповідниках та національних парках, руйнування місць проживання тварин, міграція та загибель флори та фауни завдають непоправної шкоди біорізноманіттю. Як приклад, це ситуація із заповідником Асканія Нова. Через бойові дії там загинули жителі екосистеми.

Українські медіа, часто працюючи в складних та небезпечних умовах, стали важливим джерелом інформації про ці екологічні злочини для світової спільноти. Таким чином вони документують наслідки, проводять власні розслідування та намагаються привернути увагу міжнародних організацій до екологічної катастрофи в Україні. Воєнна тема в журналістиці показує, що екологія – це дуже вразливе місце, яке потребує зусиль для відновлення і продуманої стратегії захисту. Війна в Україні стала трагічним, але водночас важливою темою, яка демонструє руйнівний вплив збройних конфліктів на екологію та підкреслює необхідність активної та відповідальної позиції медіа у висвітленні цих проблем.

1.4. Аналіз кращих практик подібних журналістських проєктів у національному та міжнародному медіапросторі

У медіапросторі є сайт «Екодія». Спільнота так каже про себе: «Екодія – це спільнота небайдужих людей. Ми власними діями та спільними зусиллями прагнемо зберегти довкілля» [12].

Громадська організація «Екодія» — це центр екологічних ініціатив, що об'єднує фахівців і активістів, які працюють задля збереження навколишнього середовища шляхом впливу на процеси ухвалення рішень. Діяльність організації охоплює питання енергоефективності, розвитку відновлюваної енергетики, боротьби зі зміною клімату, забезпечення чистого повітря, а також сприяння сталому розвитку транспорту й аграрного сектору України [12].

Цінності спільноти:

- 1) Послідовність і орієнтація на вирішення проблем. Члени спільноти аналізують джерела екологічних викликів і системно працюють над їх подоланням, формуючи позицію на основі наукових фактів і активно її захищаючи.
- 2) Незалежність. Вони самостійно ухвалюють рішення й не перебувають під впливом політичних або комерційних структур.
- 3) Спільнодія. Вони створюють мережу активних учасників та взаємодіють з громадами, ініціативами й організаціями на засадах взаємопідтримки та співпраці.
- 4) Ненасильницький підхід. У своїй діяльності вони використовують виключно мирні методи та поважають різноманіття думок.
- 5) Екологічна відповідальність. Учасники усвідомлюють екологічні наслідки своїх дій і приймають рішення, керуючись принципами турботи про довкілля.

Також є громадська організація «Екосенс» [18]. Громадська організація «Екосенс» з 2016 року займається екологічною освітою, просуванням ідей сталого розвитку в Запоріжжі та сприяє адаптації міста до змін клімату. З березня 2022 року вони здійснюють оперативне інформування мешканців Запорізької області про екологічні загрози, пов'язані з воєнними подіями, а також підтримуємо психоемоційне здоров'я населення. Починаючи з листопада 2022 року, організація активно порушує тему «зеленого» відновлення Запоріжжя — для цього учасники створюють інформаційну платформу з корисними матеріалами, залучають експертів і представників громади до планування комплексного відновлення міста. У 2023 році вони ініціювали

створення Ради відновлення Запоріжжя — незалежного об'єднання громадських організацій, фахівців, науковців та підприємців, які прагнуть забезпечити сталий розвиток міста та регіону [18].

Журнал «ECOBUSINESS. Екологія підприємства» (e.ecolog-ua.com) [19] є надійним помічником для керівників і екологів підприємств у вирішенні щоденних практичних завдань та забезпеченні ефективного функціонування системи екологічної безпеки. Команда журналу створює дієвий інструмент для управлінців, які щодня приймають рішення в умовах реального часу. Їхні пріоритете — екологічне управління в бізнесі, а не загальна інформація чи декларативні заяви. Контент журналу формують екологи-практики з виробничим досвідом, які щодня мають справу з регуляторними вимогами, аудитами, ризиками та екологічною звітністю. Вони не залишають своїх читачів наодинці з проблемами. Передплатники надсилають свої запитання — і отримують відповіді як на сторінках видання, так і в особистому порядку. Команда журналу дбає про комфорт споживачів — електронна версія журналу зручна для читання як на комп'ютері, так і на мобільному пристрої.

У соціальній мережі Інстаграм є такий проєкт, як МБО Екологія-Право-Людина – правоохоронна організація з питань екології, яка існує з 1994 року. На сторінці розповідається про проблеми, реформи та захист екології.

Висновки до розділу 1. Сучасні медіа змінюють підхід до висвітлення екологічної тематики — замість сухих фактів і статистики дедалі частіше використовують емоційні, особисті історії, які викликають співпереживання й активну реакцію аудиторії. Екологічна журналістика нині охоплює не лише питання довкілля, а й пов'язується із соціальними, економічними та політичними процесами. Водночас дослідження показують, що українські ЗМІ, особливо регіональні, приділяють недостатню увагу екологічним проблемам, а журналісти часто не мають ні необхідних знань, ні доступу до експертів. У радянський період ситуація була ще складнішою — екологічні теми замовчувались через цензуру, незважаючи на значний техногенний вплив, зокрема індустріалізацію та Чорнобильську катастрофу. Нині свобода слова дає

можливість журналістам висвітлювати екологічні проблеми відкрито, а фокус на реальних людях робить ці теми ближчими й зрозумілішими для суспільства.

Сучасна екологічна журналістика зосереджується на демонстрації впливу навіть незначних змін, таких як обмеження використання поліетилену, що позитивно впливає на стан довкілля. Значну роль відіграє співпраця ЗМІ з екологами, науковцями та громадськими організаціями, що підсилює довіру читачів. Водночас існує ризик поширення недостовірної інформації з боку недосвідчених журналістів, тому важливо дотримуватись принципів відповідальності, перевірки фактів і збалансованого підходу. Основні сучасні тенденції — емоційна й персоналізована подача, новітні медіаформати, акцент на практичних рішеннях і активна взаємодія з аудиторією.

Екологічна журналістика — це окремий напрям медіа, що досліджує взаємодію людини з навколишнім середовищем і вплив людської діяльності на природу. Вона охоплює як локальні, так і глобальні екологічні виклики, використовуючи різноманітні жанри — від заміток і репортажів до мультимедійних форматів. Висвітлення подій, як-от підлив Каховської ГЕС, відбувається у всіх форматах: текстовому, аудіо та відео. Аудіоматеріали дозволяють слухачеві уявити ситуацію через звук і голос, тоді як відеорепортажі передають подію візуально. В екологічній журналістиці важливе місце займає подієвий репортаж, який передає не лише факти, а й атмосферу та контекст подій.

Текстовий репортаж є класичною формою подачі інформації, що зародилася у друкованій пресі та з часом набула нових форматів у цифровому середовищі. Він має чітку структуру: заголовок, лід, основну частину та висновок. Важливою складовою є якісні фото з місця події, які доповнюються текстом для кращого розуміння контексту — особливо це актуально при висвітленні екологічних тем.

Сьогодні екологічну проблематику все частіше порушують і блогери в соціальних мережах — через короткі відео (рилси) та текстові пости в Instagram чи Facebook. Завдяки популярності таких авторів (інфлюенсерів), екологічна інформація швидше охоплює велику аудиторію.

Щодо стилістики подачі, журналісти мають дотримуватись точності, спиратися на перевірені факти, дані й наукові джерела. Водночас важливо доносити складні речі простою мовою, адаптованою до широкої аудиторії. Для кращого залучення варто використовувати образність, емоційність і метафори, проте без перебільшення — необхідно зберігати баланс, бути об'єктивним і уникати маніпуляцій. Важливо висвітлювати різні погляди на екологічні проблеми, що дозволяє формувати всебічне уявлення про ситуацію.

Отже, екожурналістика поєднує різні жанри та стилі з метою ефективного інформування, формування екосвідомості та заклику до відповідальних дій щодо збереження довкілля.

Збройна агресія в Україні завдала серйозної шкоди не лише людству, а й довкіллю. Воєнні дії спричинили масштабне забруднення повітря, води та ґрунтів, знищення промислових об'єктів, природних територій, загибель флори й фауни, а також мінування екосистем.

Українські медіа активно висвітлюють екологічні наслідки війни: документують факти, публікують журналістські розслідування, збирають аналітичні матеріали. Завдяки цьому світ дізнається про екологічні злочини, як-от руйнування Каховської ГЕС, екологічна катастрофа в Асканії-Новій, забруднення територій боєприпасами та вибуховими речовинами.

Журналістика у воєнний період підкреслює, що навколишнє середовище є надзвичайно вразливим і потребує як негайного реагування, так і довгострокової стратегії захисту. Екологічна тематика у ЗМІ сьогодні стала не менш пріоритетною, ніж військова чи гуманітарна.

У медіапросторі є такі проєкти, як «Екодія» — це організація, яка об'єднує активістів і фахівців для збереження довкілля через боротьбу зі зміною клімату, розвиток відновлювальної енергетики та сталий розвиток транспорту. Їхні основні принципи: послідовність у вирішенні проблем, незалежність, співпраця, ненасильницький підхід і екологічна відповідальність.

«Екосенс» — організація, що займається екологічною освітою та сталим розвитком у Запоріжжі. З 2022 року активно інформує про екологічні наслідки війни та сприяє сталому відновленню міста.

Журнал «ECOBUSINESS. Екологія підприємства» — ресурс для керівників і екологів підприємств, який допомагає вирішувати практичні завдання екологічного управління та надає відповіді на питання, пов'язані з екологічною звітністю та ризиками.

МБО Екологія-Право-Людина — правозахисна організація, що висвітлює екологічні проблеми та реформи через свою Instagram-сторінку.

РОЗДІЛ 2. РОЗРОБКА ТА РЕАЛІЗАЦІЯ АВТОРСЬКОГО ЕКОЛОГІЧНОГО ЖУРНАЛІСТСЬКОГО ПРОЄКТУ "ЕКОЛОГІЧНА СПАДЩИНА УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ В УМОВАХ ВІЙНИ"

2.1. Концепція, структура та жанрова палітра проєкту

Потенційні платформи – це українські медіа: друковані газети і журнали. Запити – акцент на розслідуваннях, аналітичних статтях та репортаж. Потрібно тримати увагу читачів на цікавих подіях і форматах.

Онлайн-медіа частіше візьмуть такі матеріали. Наприклад, газета «Українська молодь» має окрему рубрику про екологію. Або ж співпраця з організаціями, які зазначено вище. Запити: мультимедійні історії, репортажі, інтерв'ю, бесіди з експертами, відеоблоги, подкасти тощо.

Телебачення більше спрямоване на документальних фільмах або розслідуваннях. Для цього необхідні відео високої якості. Для радіо підійдуть інтерв'ю з експертами, радіорепортажі тощо.

У соціальних мережах користувачі найохотніше сприйматимуть таких матеріал, якщо його подавати візуально.

Актуальні теми на сьогодні – вплив війни на конкретні екосистеми та біорізноманіття, забруднення територій вибухонебезпечними предметами та їх довгострокові наслідки для ґрунтів та водних ресурсів; екологічні наслідки руйнування промислових об'єктів та енергетичної інфраструктури; проблема поводження з відходами війни; вплив війни на здоров'я населення через забруднення довкілля; міжнародні юридичні аспекти екологічних злочинів, скоєних під час війни; історії людей, які документують екологічні злочини та намагаються подолати їхні наслідки; перспективи відновлення екологічної спадщини України після війни; порівняльний аналіз екологічних наслідків інших військових конфліктів; використання новітніх технологій (спутникові знімки, дрони) для фіксації екологічних руйнувань.

Формати, які можуть бути цікавими у показу теми – репортажі з елементами сторітелінгу; мультимедійні лонґріди з інтерактивними

елементами; документальні відео та фоторепортажі; подкасти з інтерв'ю експертів та очевидців; інтерактивні карти екологічних руйнувань; розслідування з використанням відкритих джерел та супутникових даних; персональні блоги та щоденники автора.

- Аналіз аналогічних екологічних проєктів в умовах війни

Громадська організація «Екодія» [12] — це Центр екологічних ініціатив, що об'єднує фахівців і активістів, які працюють задля збереження навколишнього середовища шляхом впливу на процеси ухвалення рішень. Діяльність організації охоплює питання енергоефективності, розвитку відновлюваної енергетики, боротьби зі зміною клімату, забезпечення чистого повітря, а також сприяння сталому розвитку транспорту й аграрного сектору України.

Громадська організація «Екосенс» [18] з 2016 року займається екологічною освітою, просуванням ідей сталого розвитку в Запоріжжі та сприяє адаптації міста до змін клімату. З березня 2022 року вони здійснюють оперативне інформування мешканців Запорізької області про екологічні загрози, пов'язані з воєнними подіями, а також підтримуємо психоемоційне здоров'я населення.

- Унікальність і конкурентні переваги проєкту

Унікальність та конкурентні переваги цього проєкту базуються на своєчасності, фокусі та потенціалі глибокого дослідження гострої та маловисвітленої теми

У проєкті висвітлюються теми щодо збереження екологічної спадщини та наслідки війни. Тема екологічних злочинів під час війни в Україні є новою та потребує глибокого дослідження та документування саме зараз, поки наслідки ще свіжі та є можливість фіксації доказів. Це робить проєкт особливо цінним для історії та майбутнього правосуддя. У той час як основна увага медіа зосереджена на військових діях, гуманітарних катастрофах та політичних аспектах, екологічні наслідки війни часто залишаються на периферії. Проєкт має потенціал заповнити цю інформаційну прогалину.

Проект охоплює широкий спектр екологічних проблем, спричинених війною – від забруднення територій та знищення біорізноманіття до довгострокових наслідків для здоров'я населення та перспектив відновлення.

У межах проекту створено матеріали, де висвітлено екологічні особливості українських регіонів до російсько-української війни та дослідження наслідків дій країни-агресора у таких областях, як Луганська, Донецька, Дніпропетровська, Одеська, Херсонська та Запорізька.

- Для реалізації проекту було використано ряд технічних і програмних засобів. Комп'ютер, інтернет, текстовий редактор, пошукова система, фото з актуальних джерел

- Формат: мультимедійний онлайн-спецпроект для друкований та інтернет-видань.

- Обсяг, кількість матеріалів, логіка розміщення контенту: у проекті представлено шість статей, обсягом до 5000 знаків для друкованих і онлайн видань.

- Рубрикація «Екологічні катастрофи на тимчасово окупованих територіях» – висвітлюються ситуації та відома інформація щодо цих територій; «Промислова територія. Екологія. Війна» – акцент зроблено на регіони з розвиненими підприємствами. «Знищення заповідників» – в матеріалах представлені місцевості, де найбільше постраждали заповідні зони.

Жанрова палітра

Для проекту розроблено статті, де висвітлено екологічні проблеми регіонів України. Вид медіапроекту – інформаційно-просвітницький з елементами аналітики та документалістики.

Тематика – екологічний стан регіонів України до війни та її наслідки, шляхи відновлення.

Періодичність виходу – два матеріали на день.

Потреби аудиторії:

- 1) Для українців – доступна та зрозуміла інформація про екологічний стан регіонів у сьогоднішній день, вплив війни на довкілля, варіанти розв'язання проблем та розробка ініціатив допомоги;

- 2) Для експертів і науковців важливою інформацією є детальний аналіз ситуацій, підрахунки, точні та перевірені дані, дослідження, документальні збитки;
- 3) Міжнародні спільноти потребують інформацію про екологічні катастрофи та наслідки війни в Україні для того, щоб зрозуміти глобальні проблеми та можливості підтримки у цій ситуації;
- 4) Для внутрішньо-переміщених осіб та жителів постраждалих територій корисною є інформація про безпеку довкілля, ризи, варіанти відновлення та адаптації довкілля.

Жанрова палітра:

- 1) У статтях є можливість детально розкрити тему, надати факти і статистику; матеріал може поширюватися через онлайн-платформи та друковані видання.
- 2) Відеоматеріали дозволять повноцінно та наочно продемонструвати наслідки війни на екологію, а також історії людей. Це привертає увагу глядачів; візуальні матеріали роблять складну інформацію зрозумілішою та доступнішою; велика кількість людей надають перевагу саме відеоматеріалам, аніж читанню, тому відеоконтент зможе охопити більшу аудиторію;
- 3) Аудіоматеріали можуть використовуватися синхронно з іншими діями, наприклад, у машині за кермом або під час приготування їжі; такий контент стане доступним для людей з вадами зору; у голосі передаються емоції та створюється особлива атмосфера, також для створення такого матеріалу необхідно низькі витрати, аніж з відео.

2.2. Візуальне оформлення та цільова аудиторія

У межах проєкту ми обрали вже опубліковані світлини, адже на територіях, де тривають бойові дії студентам неможливо зробити фото на законному рівні.

Для фотозвітів обрані фото регіонів до та після дій російської агресії, зокрема природа Луганщини (Див.рис.2).

Рис. 2. Природа Луганщини

Джерело: [Трибун](#)

Руйнації на території Луганської області (Див. рис.3).

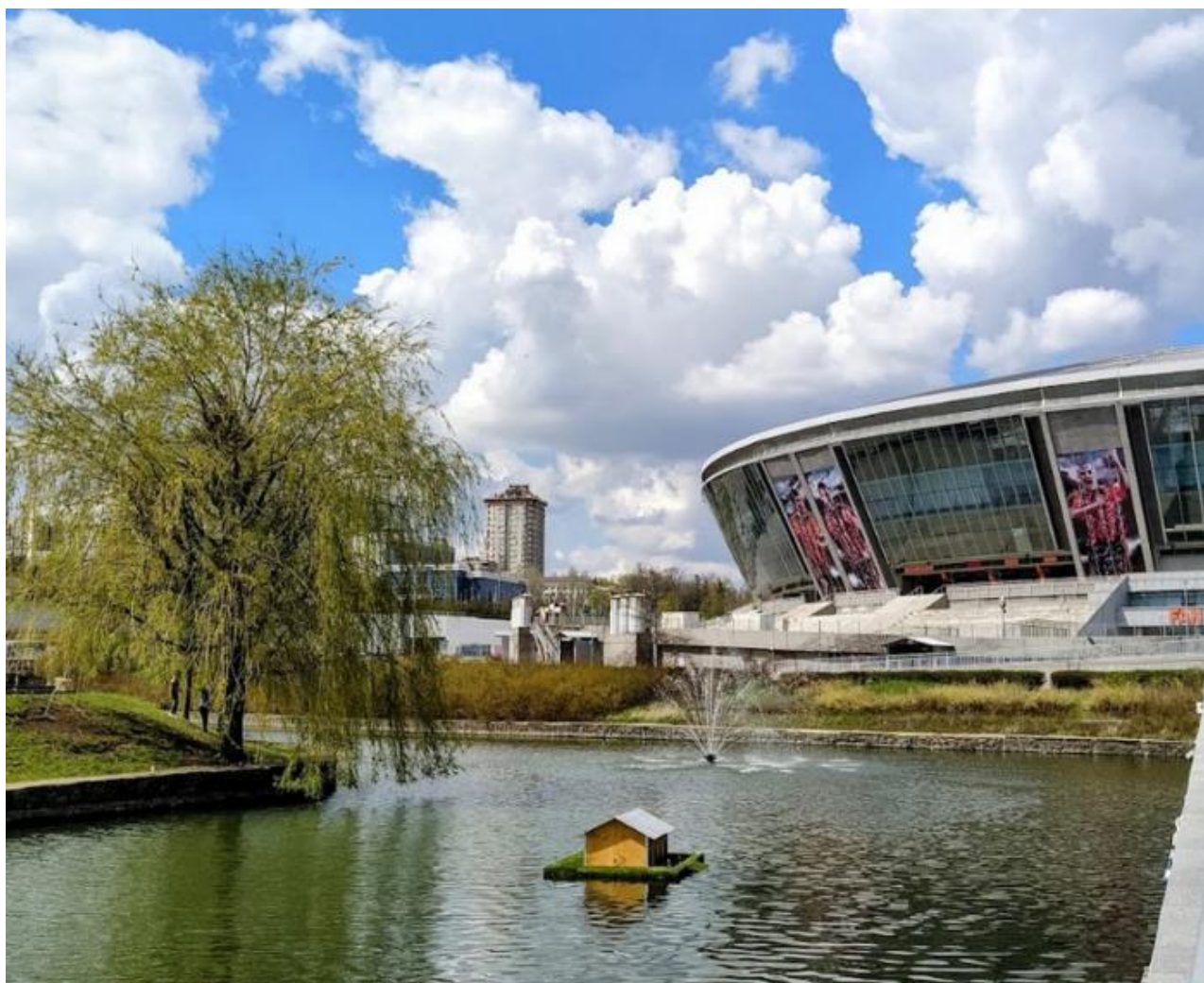

Рис. 3. Руйнації на території Луганської області

Джерело:

<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fportal.ba%2Fvijesti%2Frusi-pozvali-ukrajince-da-predaju-fabriku-azot-u-sjevernodonjecku%2F&psig=AOvVaw0wqoKFGRxDKYEmlvYrPby4&ust=174928>

Екологія Донеччини (Див.рис.4)

Рис. 4. Екологія Донеччини

Джерело: [WIKIMAPIA](#)

Наслідки війни для Донецького регіону (Див.рис.5).

Рис. 5. Наслідки війни для Донецького регіону

Джерело: [NV УКРАЇНА](#)

Екосистема Одеси (Див.рис.6)

Рис. 6. Екосистема Одеси

Джерело: [24 ОДЕСА](#)

Наслідки від дій країни-агресора для Одеського регіону (Див.рис.7)

Рис. 7. Наслідки дій країни-агресора для Одеського регіону

Джерело: [СУСПІЛЬНЕ ОДЕСА](#)

Дари природи Херсонщини (Див.рис.8).

Рис. 8. Дари природи Херсонщини

Джерело: [BRAVE TO BE UKRAINE](#)

Флора і фауна Херсонщини (Див.рис.9).

Рис. 9. Флора і фауна Херсонщини

Джерело: [Ukraïner](#)

Наслідки війни для Херсонщини.

Рисунок 10. Наслідки війни для Херсонщини. Приклад 1.

Джерело: [BBC Україна](#)

Рисунок 11. Наслідки війни для Херсонщини. Приклад 2.

Джерело: [OBOZ.UA](https://oboz.ua)

Довкілля Запорізької області.

Рисунок 12. Довкілля Запорізької області

Джерело: [Brave to be Ukraine](https://bravetobeukraine.com)

Наслідки повномасштабного вторгнення для Запорізької області.

Рисунок 13. Наслідки повномасштабного вторгнення для Запорізької області

Джерело: [Unform ZP.UA](http://Unform.ZP.UA)

Промислова зона Дніпропетровщини

Рисунок 14. Промислова зона Дніпропетровщини

Джерело: Gorod.dp.ua

Наслідки бойових дій на теренах Дніпропетровщини.

Рисунок 15. Наслідки бойових дій на теренах Дніпропетровщини

Джерело: [Суспільне Дніпро](#)

- Кольорова гама, шрифти, загальний стиль

Кольорова гама – білий – загальний фон, бірюзовий – плажки, чорний і білий – текст. Шрифт – Artos – читабельний.

- Логотип та візуальна айдентика проєкту

Для проєкту було обрано таку ілюстрацію (Див.рис.16). Вона демонструє природу та екологічну проблему, а людина намагається вибратися з неї.

Рисунок 16. Головне фото проекту

Джерело: [Vecteezy.com](https://www.vecteezy.com)

У верхньому лівому куті сайту є логотип, який налічує гештег «#TRUTHFUL» і слово «REPORTING». Шрифт – чіткий і сучасний. Логотип зображено зеленим і чорним кольорами.

Сайт представлений українською мовою, також є можливість переключитися на англійську мову.

Сайт має чітку та організовану структуру з головною навігаційною панеллю, що включає розділи «Новини», «Спецпроекти», «Автори», «Про нас», «Контакти». Крім цього, є панель пошуку, можливість додати статтю та підтримати сайт. У самому низу окремо зазначено рубрики, контакти та лінки на соціальні мережі.

Також розглянемо особливості аудиторії

- Цільова аудиторія: молодь, екоактивісти, міжнародні НГО, журналісти, екологи, експерти.
- Територіальні, вікові, соціальні параметри

Територіальні параметри: Україна. На загальнонаціональному рівні проект приверне інтерес до теми, оскільки війна зачепила кожний регіон України, а екологічні наслідки мають загальнодержавне значення.

На регіональному фокусі особливу увагу слід приділити регіонам, які безпосередньо постраждали від бойових дій та окупації, оскільки саме там екологічні проблеми є найбільш гострими та відчутними.

Зацікавленість може відрізнятись залежно від місця проживання. Міське населення може більше цікавитися питаннями забруднення повітря та води, поводження з відходами, тоді як сільське – впливом на сільське господарство, забруднення ґрунтів та водних ресурсів.

Внутрішньо переміщені особи особливо вразливі до екологічних наслідків війни в їхніх рідних регіонах та може проявляти підвищений інтерес до інформації про стан довкілля на звільнених територіях.

На міжнародному рівні особливий інтерес до транскордонних екологічних проблем (забруднення річок, повітря) проявляють зацікавленість сусідні країни.

Міжнародні екологічні організації та експерти зацікавлені у точній та верифікованій інформації для моніторингу ситуації, розробки стратегій допомоги та притягнення винних до відповідальності.

Світова громадськість – частина аудиторії, яка цікавиться глобальними проблемами, війною та її наслідками, а також питаннями екологічної безпеки.

Вікові параметри:

18-35 років – активні користувачі онлайн-медіа та соціальних мереж. Вони зацікавлені в інтерактивному контенті, візуальних історіях, емоційному сторітелінгу та можливостях впливу. Важливі теми – майбутнє довкілля, екологічна відповідальність.

35-55 років – активна частина населення, яка цікавиться серйозною аналітикою, репортажами, інтерв'ю з експертами.

55+ років – можуть надавати перевагу традиційним медіа (телебачення, газети), але також можуть бути активними користувачами соціальних мереж.

Для цієї аудиторії важливі достовірність інформації, історії про вплив на здоров'я та майбутнє онуків.

Соціальні параметри:

- 1) Аудиторія з вищою освітою може проявляти більший інтерес до глибокої аналітики та науково обґрунтованої інформації.
  - 2) Екологи, науковці, студенти екологічних спеціальностей виявляють професійний інтерес до деталей та експертних оцінок.
  - 3) Юристи, правозахисники зацікавлені в юридичних аспектах екологічних злочинів.
  - 4) Державні службовці, політики потребують об'єктивної інформації для прийняття рішень та розробки політики.
  - 5) Представники бізнесу можуть бути зацікавлені в екологічних ризиках та можливостях зеленого відновлення.
  - 6) Громадські активісти та волонтери зацікавлені у інформації для своєї діяльності та мобілізації громадськості.
- Перспективи розширення: залучення волонтерів, інтеграції з українськими та міжнародними ЗМІ та проєктами, переклад іншими мовами.

2.3. Авторська ідея та особливості реалізації журналістського задуму

- Концепція проєкту: збереження пам'яті про знищену екологію та привернення уваги до сталого відновлення таких областей, як Луганська, Донецька, Одеська, Херсонська, Запорізька та Дніпропетровська області.
- Платформа реалізації: сайт TRUTHFUL REPORTING. У подальшому також матеріали публікуватимуться у соціальних мережах Instagram Facebook.
- Потенціал для розвитку: освітній проєкт, партнерство з екологічними організаціями.

ВИСНОВКИ

Під час науково-дослідницького проєкту було узагальнено інформацію щодо сучасних підходів у висвітленні екологічної тематики в медіа. Сучасний медіасвіт трансформує підходи до висвітлення екологічних проблем. Раніше інформація подавалася через суху статистику, а тепер екологічні теми все більше інтегруються в соціальні, економічні та політичні контексти. Екологічна журналістика займається висвітленням питань, пов'язаних зі здоров'ям, економікою та природними ресурсами. Вона фокусується на взаємодії людей з природою, яка змінює навколишнє середовище через використання та руйнування природних. Основна тенденція у висвітленні екологічних питань у медіа — це фокус на життєвих історіях. За часів Радянського Союзу журналістам було важко висвітлювати екологічні проблеми, оскільки планова економіка часто не враховувала екологічні наслідки. Масове будівництво промислових підприємств, інтенсифікація сільського господарства з використанням хімічних засобів, а також меліоративні роботи, такі як осушення боліт і зрошення земель, мали серйозний негативний вплив на довкілля. За останнє десятиліття медіа значно трансформувалися. Якщо раніше основними були друковані видання, радіо і телебачення, то сьогодні на перший план виходять соціальні мережі та блоги. Ведення сторінок у соцмережах стало популярним серед не лише звичайних користувачів, але й блогерів, медійників та організацій, які поширюють екологічну інформацію і залучають людей до обговорень та активних дій. Екологічні блогери і відеоблогери мають великий вплив на формування громадської думки, а подкасти та аудіоформати дають змогу глибше розглядати екологічні питання. Журналістика даних аналізує великі масиви інформації для виявлення екологічних закономірностей.

Представлено особливості екологічної журналістики: жанрові та стилістичні аспекти. Екологічна журналістика зосереджена на висвітленні взаємодії між людиною і природним середовищем, зокрема негативного впливу людської діяльності на навколишнє середовище. Її мета — сприяти вирішенню екологічних проблем як на місцевому, так і на глобальному рівнях, враховуючи взаємозалежність екологічних криз. Цей напрямок журналістики використовує

різні жанри та стилістичні прийоми, зокрема статті, репортажі, блоги, аудіо та відео матеріали, мультимедійні проекти тощо.

Висвітлено аспекти війни як нового контексту для екологічної проблематики. Війна спричиняє не лише людські жертви та соціальні проблеми, а й серйозну шкоду довкіллю. З початку конфлікту в 2014 році, а особливо після повномасштабного вторгнення Росії в Україну в 2022 році, екологічні проблеми стали ще більш очевидними. Українські медіа активно висвітлюють ці проблеми, зокрема забруднення повітря, руйнування інфраструктури, а також забруднення води та ґрунтів. Журналісти, працюючи в небезпечних умовах, документують екологічні злочини та звертають увагу міжнародної спільноти на екологічну кризу в Україні.

Проаналізовано кращі практики подібних журналістських проєктів у національному та міжнародному медіапросторі. У медіапросторі є такі проєкти, як «Екодія» — це організація, яка об'єднує активістів і фахівців для збереження довкілля через боротьбу зі зміною клімату, розвиток відновлювальної енергетики та сталий розвиток транспорту. Їхні основні принципи: послідовність у вирішенні проблем, незалежність, співпраця, ненасильницький підхід і екологічна відповідальність. «Екосенс» — організація, що займається екологічною освітою та сталим розвитком у Запоріжжі. З 2022 року активно інформує про екологічні наслідки війни та сприяє сталому відновленню міста. Журнал «ECOBUSINESS. Екологія підприємства» — ресурс для керівників і екологів підприємств, який допомагає вирішувати практичні завдання екологічного управління та надає відповіді на питання, пов'язані з екологічною звітністю та ризиками. МБО Екологія-Право-Людина — правозахисна організація, що висвітлює екологічні проблеми та реформи через свою Instagram-сторінку.

Створено медіапроєкт щодо висвітлення екологічних питань на території України. Такі проєкти є важливими на державному рівні для того, щоб як можна ширше показувати екологічний стан України та пропонувати методи для покращення ситуації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адаменко Я. Оцінка впливів на навколишнє середовище : навч. пос. Івано-Франківськ : Супрун В. П., 2006. 283 с.
2. Аналіз впливу кліматичних змін на водні ресурси України. *Екодія*. URL : <https://ecoaction.org.ua/vodnist.html> (дата звернення : 13.05.2025).
3. Базів Л. Війна знищує довкілля, але ми маємо вистояти для майбутніх поколінь. *Укрінформ*. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3848183-vijna-znisue-dovkilla-ale-maemo-vistoati-dla-majbutnih-pokolin.html> (дата звернення : 13.05.2025).
4. Базове дослідження стану та напрямів розвитку екологічної політики України та перспектив посилення участі організацій громадянського суспільства у розробці та впровадженні політик, дружніх до довкілля (період: 2018 - січень 2019) : аналітичний звіт / С. А. Матус, Г. М. Левіна, Т. С. Карпюк, О. Ю. Денищик. К., 2019. 117 с. URL : <http://elib.chdtu.edu.ua/e-books/4407> (дата звернення : 30.05.2025).
5. Барабашова Н. Екологічне право України : навч. посібник. Донецька держ. академія управління. Донецьк: Апекс, 2003. 392 с.
6. Безсонов Є. Вплив “шуму війни” на екосистеми України. *Екологічний вісник*. Київ, 2022. № 3. С. 25–26. URL : <https://opac.library.pl.ua/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=2737436> (для доступу потрібна авторизація).
7. Войтов В., Канило П. Основи екології: навч посібник. Харків: УкрДАЗТ, 2011. 300 с.
8. Волкова Т. Рейтинг ТОП-10 компаній України, що впроваджують "зелені" технології. *Екополітика*. URL : <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/rejting-top-10-kompanij-ukraini-shho-vprovadzhujut-zeleni-tehnologii/> (дата звернення : 13.05.2025).
9. Гетьман А. Доктрина екологічного права та законодавства України : монографія. Харків : ТОВ «Оберіг», 2019. 336 с.
10. Державна служба статистики України. URL : <https://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення : 13.05.2025).
11. Екодія. URL : <https://ecoaction.org.ua/pro-nas> (дата звернення : 13.05.2025).

12. Екологічні проблеми України до Дня екологічних знань. Буковинський державний медичний університет. URL : <https://www.bsmu.edu.ua/blog/ekologichni-problemy-ukrayiny-do-dnya-ekologichnyh-znan-v-ukrayini/> (дата звернення : 13.05.2025).
13. Екологічні проблеми України: наслідки війни : вебліографічний покажчик. ЦНТУ. Київ, 2023. 19 с.
14. Екологічна ситуація в Україні: аналіз проблем та перспективи напрямків їх подолання : зб. наук. п. Простір. ПДАБА. Київ, 2024. 104 с.
15. Екологія. *Скільки-скільки?* URL : <https://skilky-skilky.info/section/ecology/> (дата звернення : 13.05.2025).
16. ЕкоСистема: національна онлайн-платформа, яка містить актуальну інформацію про довкілля. URL : <https://eco.gov.ua/> (дата звернення : 13.05.2025).
17. Екосенс. URL : <https://vidnova.info/about-us> (дата звернення : 13.05.2025).
18. Екологія підприємства. Eco Business. №. 5. 2025. URL : <https://e.ecolog-ua.com/> (дата звернення : 13.05.2025).
19. Жителі Херсона про підрив Каховської ГЕС та евакуацію. *Суспільне Новини. YouTube*. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=TdP7O1KNvLI> (дата звернення : 13.05.2025).
20. Зав'ялова Л. Екологія в Україні. *Велика українська енциклопедія*. URL: https://vue.gov.ua/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96 (дата звернення : 13.05.2025).
21. Запорожець В. Шляхи вирішення екологічних проблем України. Я-журналіст. URL : <https://ij.ogo.ua/ya-zhurnalist/shlyahi-virishennya-ekologichnih-problem-ukrayini/> (дата звернення : 13.05.2025).
22. Івченко А. В. Екологічна ситуація в Україні: добірка журналістських матеріалів : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавра : спец. – 061 журналістика / наук. кер.: О. А. Іщенко, Н. Г. Шутько. Суми: Сумський державний університет, 2023. 31 с.

23. Ільків Н. Екологічне право України : курс лекцій / рец. Д. Бусуйок, Я. Гаєціка-Колотило. Львів, 2013. 218 с.
24. Касич А. Водні ресурси України як основа забезпечення стійкого розвитку. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2018. №8. С. 1-9. URL : <https://labmv.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/9836/1/%D0%9A%D0%B0%D1%81%D0%B8%D1%8720189.pdf> (дата звернення : 13.05.2025).
25. Коршак Н. Сільрада на Одещині відшкодувала понад 2 млн. грн. за несанкціоноване сміттєзвалище. *Суспільне Одеса*. URL : <https://suspilne.media/odesa/995167-silrada-na-odesini-vidskoduvala-ponad-2-mln-grn-za-nesankcionovane-smittezvalise/> (дата звернення : 13.05.2025).
26. Кузов Д. На межі катастрофи. П'ять найбільших екологічних проблем України. *Українська правда* 25. URL : <https://www.pravda.com.ua/articles/2019/10/22/7229683/> (дата звернення : 13.05.2025).
27. Лобачевська О., Рабик І., Кияк Н. та ін. Роль бріофітного покриву в ревіталізації антропогенно трансформованих територій : монографія. Львів. ЛЕВАДА, 2022. 262 с.
28. Матвеева О., Шевченко Л., Савостенко Т. Удосконалення підходів щодо поводження з побутовими відходами України у напрямі Європейського зеленого курсу. *Аспекти публічного управління*. 2021. Т. 9. № 3. С. 5-12. DOI : <https://doi.org/10.15421/152123>
29. Мельниченко С., Богадьорова Л., Охременко І. Динаміка викидів забруднюючих речовин стаціонарними та пересувними джерелами забруднення в межах України. *Людина та довкілля. Проблеми неоекології*. 2023. Вип. 40. С. 42-53. URL : <http://hdl.handle.net/123456789/8497> (дата звернення : 20.05.2025).
30. Могильна Л. М. Екологічні проблеми та їх демографічні наслідки. *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво*. 2019. № 3. С. 198-202. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2019_3_39 (дата звернення : 20.05.2025).

31. Москаленко О. Вісім екологічних проблем України. *Finance.ua*. URL : <https://news.finance.ua/ua/news/-/235280/visim-ekologichnyh-problem-ukrayiny> (дата звернення : 13.05.2025).
32. Москаленко О. ТОП-8 екологічних проблем України. *Бюро УГКЦ з питань екології*. URL : <https://www.ecoburougcc.org.ua/index.php/ekolohichni-novyny/363-top-8-ekologichnih-problem-ukrayini> (дата звернення : 20.05.2025).
33. Названо екологічні збитки від війни у січні. *Запорізька міська рада*. URL : <https://zp.gov.ua/news/199966-nazvano-ekologichni-zbitki-vid-viini-u-sicni> (дата звернення : 20.05.2025).
34. Найдьонова О. Екологічні проблеми України: наслідки війни. *Вебліографічний покажчик*. URL : <https://dSPACE.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/bc504da0-4d3a-43e5-bf3a-855bf50d72fd/content> (дата звернення : 13.05.2025).
35. Національна екологічна політика. *Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України*. URL : <https://mepr.gov.ua/diyalnist/natsionalna-ekologichna-polityka/> (дата звернення : 20.05.2025).
36. Павко Я. Екологічна політика України в роки незалежності: досягнення та перспективи. *Урядовий кур'єр : Газета Кабінету Міністрів України*. URL : <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/ekologichna-politika-ukrayini-v-roki-nezalezhnosti/> (дата звернення : 13.05.2025).
37. Пальчинська В. Екологічна перспектива України – її молодь. *Українська молодь : інтернет-версія всеукраїнської газети*. URL : https://www.ukrmol.kiev.ua/2024/07/blog-post_29.html?m=1&fbclid=PAZXh0bgNhZW0CMTEAAaesx1vKMe0ekQaSxEV3CW3ALbAroIOOI-0OIgMwgCCm_3RPq7tyUUAg_cyHqw_aem_4cL-vHq04gMuXZQwqTkGzQ (дата звернення : 13.05.2025).
38. Пальчинська В. Рятувати Дніпро, не ховати Либідь. *Грінченко-інформ: суспільно-політичне видання*. URL : <https://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/ryatuvaty-dnipro-ne-hovaty-lybid/?fbclid=PAZXh0bgNhZW0CMTEAAaYVvZyD1EEAzWNRoJmCz2r8Jj>

[GrT8knc9wnREvLnvzWuMP1Ik5Ers8OY2s_aem_oMsB5xOiiGpyf77EknogP](https://ekhsuir.kspu.edu/server/api/core/bitstreams/8e2b3a5b-f4fe-4958-9a85-d6cf751442c0/content)

g (дата звернення : 13.05.2025).

39. Приймак В. Дослідження проблеми утилізації побутових відходів у селах (на прикладі С. Велика Кардашинка голопристанського району). *Наукові доповіді НУБіп України*. Київ, 2018. №5 (75). С. 1-10. URL : <https://ekhsuir.kspu.edu/server/api/core/bitstreams/8e2b3a5b-f4fe-4958-9a85-d6cf751442c0/content> (дата звернення : 20.05.2025).
40. Приседська В., Шрамович В. Спустошені землі. Якою буде природа Україна після війни. *BBC News України*. URL : <https://www.bbc.com/ukrainian/extra/mwu5sxghvc/ukraine-war-damaged-nature> (дата звернення : 13.05.2025).
41. Підрив Каховської ГЕС. Репортаж з Корабельної площі Херсона - затоплення і евакуація. *Intentpress. YouTube*. URL : https://www.youtube.com/watch?v=i_59Q9dKRrY (дата звернення : 13.05.2025).
42. Разумова Б. "На одній ділянці працюють вогнеборці, під'їзд до іншої — унеможливило розлив": подробиці пожежі неподалік Чернігова. *Суспільне Чернігів*. URL : <https://suspilne.media/chernihiv/995307-na-odnij-dilanci-pracuut-vogneborci-pidizd-do-insoi-unemozlivlue-rozliv-podrobici-pozezi-nepodalik-cernigova/> (дата звернення : 13.05.2025).
43. Столбова А. Збільшилися концентрації аміаку та формальдегіду: у Черкасах забруднене повітря — результати дослідження. *Суспільне Черкаси*. URL : <https://suspilne.media/cherkasy/995483-zbilsilisa-koncentracii-amiaku-ta-formaldegidu-u-cerkasah-zabrudnene-povitra-rezultati-doslidzenna/> (дата звернення : 13.05.2025).
44. У вогні бойових дій: як війна змінює екологічний стан довкілля Запорізької області. *Перший запорізький*. URL : <https://surl.li/zvdnga> (дата звернення : 13.05.2025).
45. Харченко С., Шинкарук В. Екологічна журналістика: міжнародний досвід та українські реалії. *Міжнародний філологічний часопис*. Київ, 2022. №1. Вип. 13. С. 77-90. URL:

<https://philologicalscience.com.ua/uk/article/download/yekologichna-zhurnalistika-mizhnarodny-dosvid-ta-ukrayinski-realiyi> (дата звернення : 13.05.2025).

46.«Я бачив багато мертвих тіл»: розслідування підриву Каховської ГЕС | Kyiv Independent. *YouTube*. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=ZzL-UD4Ks0M> (дата звернення : 13.05.2025).

47.Яловий К. 30 фактів про екологію незалежної України. Які виклики чекають у майбутньому. *New Voice*. URL : <https://nv.ua/ukr/opinion/ukrajina-ekologiya-yaki-naybilshi-ekologichni-problemi-krajini-novini-ukrajini-50178582.html> (дата звернення : 13.05.2025).

48.Яценко О. Екологічна політика України: цілі, напрями та інструменти реалізації. *Екополітика*. URL : <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/ekologichna-politika-ukraini-cili-napryami-ta-instrumenti-realizacii/> (дата звернення : 13.05.2025).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ МАТЕРІАЛІВ

Дані матеріали розміщені на платформі Truthful Reporting

1. «Авторський журналістський проєкт "Екологічна спадщина України: виклики в умовах війни"». *Thuthful Reporting*. URL: <https://truthfulreporting.org/ekologichna-spadshhyna-ukrayiny-vyklyky-v-umovah-vijny/avtorskyj-zhurnalistskyj-proyekt-ekologichna-spadshhyna-ukrayiny-vyklyky-v-umovah-vijny/> (Дата звернення: 13.05.2025)
2. «Екологічна катастрофа Луганщини». *Thuthful Reporting*. URL: <https://truthfulreporting.org/ekologichna-spadshhyna-ukrayiny-vyklyky-v-umovah-vijny/ekologichna-katastrofa-luganshhyny/> (Дата звернення: 13.05.2025)
3. «Майбутнє екосистеми Донеччини під загрозою». *Thuthful Reporting*. URL: <https://truthfulreporting.org/ekologichna-spadshhyna-ukrayiny-vyklyky-v-umovah-vijny/majbutnye-ekosystemy-donechchyny-pid-zagrozoju/> (Дата звернення: 13.05.2025)
4. «Призупинення екологічних програм, забруднення водоймищ та замінування територій: наслідки війни для екології Одещини». *Thuthful Reporting*. URL: <https://truthfulreporting.org/ekologichna-spadshhyna-ukrayiny-vyklyky-v-umovah-vijny/pryzupynennya-ekologichnyh-program-zabrudnennya-vodojmyshh-ta-zaminuvannya-terytorij-naslidky-vijny-dlya-ekologiyi-odeshhyny/> (Дата звернення: 13.05.2025)
5. «Знищення заповідників і червонокнижних тварин, підриг Каховської ГЕС: про екологію Херсонщини під час повномасштабної війни». *Thuthful Reporting*. URL: <https://truthfulreporting.org/ekologichna-spadshhyna-ukrayiny-vyklyky-v-umovah-vijny/znyshhennya-zapovidnykiv-i-chervonoknyzhnyh-tvaryn-pidryv-kahovskoyi-ges-pro-ekologiyu-hersonshhyny-pid-chas-povnomasshtabnoyi-vijny/> (Дата звернення: 13.05.2025)
6. «Довкілля – крихке, і його важливо захищати, особливо в екстрених ситуаціях: наслідки російсько-української війни для Запорізького регіону». *Thuthful Reporting*. URL: <https://truthfulreporting.org/ekologichna->

[spadshhyna-ukrayiny-vyklyky-v-umovah-vijny/dovkillya-kryhke-i-jogo-vazhlyvo-zahyshhaty-osoblyvo-v-ekstrenyh-sytuacziyah-naslidky-rosijsko-ukrayinskoyi-vijny-dlya-zaporizkogo-regionu/](#) (Дата звернення: 13.05.2025)

7. «Викиди токсинів у повітря, руйнування об'єктів та забруднення землі – наслідки війни для Дніпропетровщини». *Thuthful Reporting*. URL: <https://truthfulreporting.org/ekologichna-spadshhyna-ukrayiny-vyklyky-v-umovah-vijny/vykydy-toksyniv-u-povitrya-rujnuvannya-obyektiv-ta-zabrudnennya-zemli-naslidky-vijny-dlya-dnipropetrovshhyny/> (Дата звернення: 13.05.2025)

ДОДАТКИ

Додаток А Скрин сайту спільноти «Екодія»

eкодія

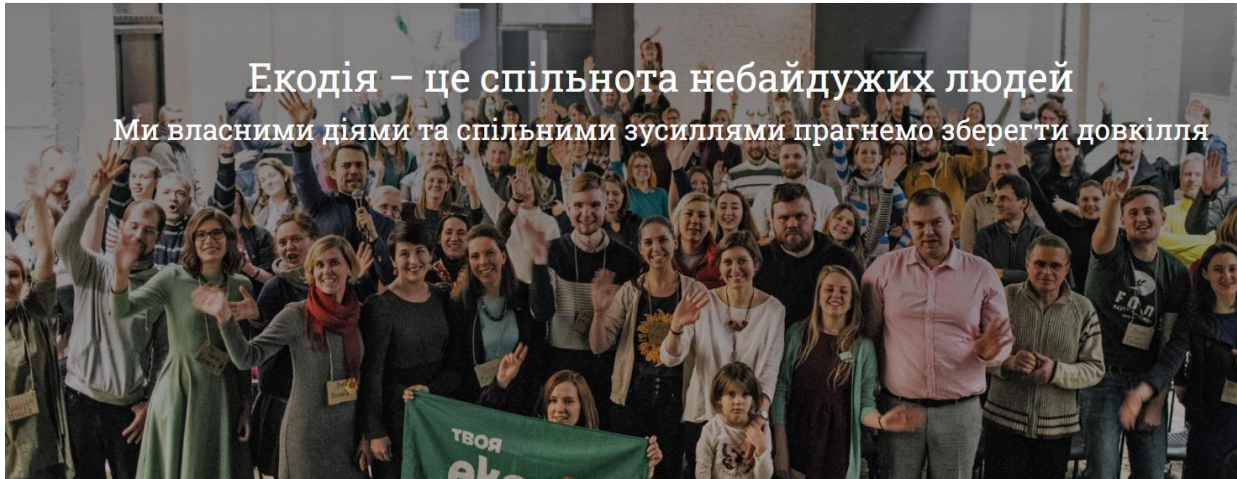
[Про нас](#)

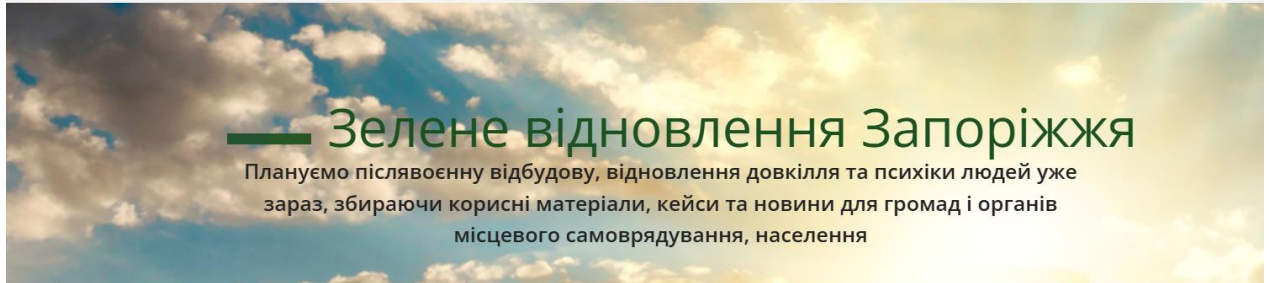
[Що ми робимо](#)

[Новини](#)

[Публікації](#)

[ПІДТРИМАТИ](#)

КЛІМАТ

АДАПТАЦІЯ

ЕНЕРГЕТИКА

ВІДБУДОВА

ЧИСТА ВОДА

ЧИСТЕ ПОВІТРЯ

ЕКОЛОГІЯ ПІДПРИЄМСТВА

Видається за згоду Professional
Association of Ecologists of Ukraine

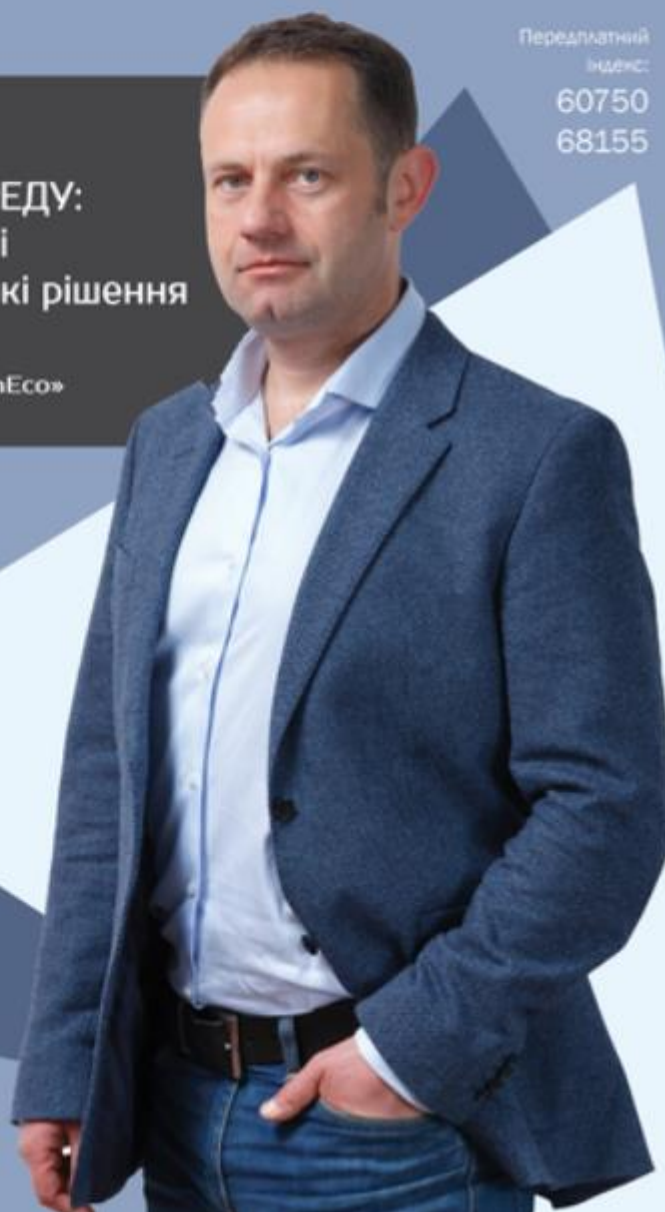
ECO BUSINESS

04/2024

Передплатний
індекс:
60750
68155

БУТИ ЗАВЖДИ
НА КРОК ПОПЕРЕДУ:
про перспективні
й екологічно стійкі рішення

Андрій Прохоренко,
директор проєкту «CornEco»

Живий Журнал
e.ecolog-ua.com

Додаток А4. Скрин інстаграм-сторінки проекту «МБО Екологія-Право-Людина»

< ua_epl ...

МБО Екологія-Право-Людина

1 096 дописи   1 256 читачі   302 за ким стежить користувач

ЕПЛ - природоохоронна правозахисна організація, яка з 1994 року відстоює екологічні права громадян, здійснює діяльність у сфері охорони довкілля.

epi.org.ua і ще 1

@ua_epl 3 нових •

Стежити   Повідомлення   +

Grid of 12 images:

- 1. Blue barrels in a field. Text: печні відходи
- 2. Three people in a field. Text: ді переговори щодо речовин: амбіції
- 3. A landscape with trees and a blue sky.
- 4. A factory with smokestacks. Text: Міндовкілля відмовило видачі висновку з ОВД на оброблення небезпечних відходів у с. Нові Петрівці Київщині
- 5. A night sky with stars. Text: ПОЛОЖЕННЯ, НЕВІДІ «ТЕМНІ КОНЯЧКИ»
- 6. A dirt road with a red structure in the background.
- 7. A close-up of a butterfly.
- 8. A cityscape with a blue sky.